

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ, Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΦΩΣ ΜΑΣ

Χριστός Άνέστη! «Πεφώτισται τὰ σύμπα-
ντα» μέ τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου! Μέ-
τόν πιό χειροπιαστό τρόπο βεβαιωθήκα-
με ὅτι ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ εἶναι ἡ ΖΩΗ καί τό ΦΩΣ μας!
Αὐτό μᾶς τό βεβαιώνει καί ὁ ἅγιος Εὐαγγελιστής
στό Εὐαγγέλιο πού ἀκοῦμε στήν πιό χαρούμενη
Λειτουργία τοῦ χρόνου, στή Λειτουργία τῆς Ἀνα-
στάσεως.

«Ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, εἶναι ἡ ΖΩΗ καί τό ΦΩΣ
μας»: «*Ἐν αὐτῷ*», δηλαδή στόν Χριστό, «*ζωή
ἦν, καί ἡ ζωή ἦν τό φῶς τῶν ἀνθρώπων*»! Ἡ
Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μᾶς ἔδειξε ὅτι αὐτές οἱ
τρεῖς λέξεις, «Χριστός», «Ζωή» καί «Φῶς», εἶναι
ταυτόσημες! Αὐτές οἱ τρεῖς πραγματικότητες εἶ-
ναι ΜΙΑ· εἶναι ὁ Ἀναστημένος Χριστός! Καί ὁ πιό
ἐγκυρος μάρτυρας αὐτῆς τῆς ἀλήθειας δέν μπορεῖ
νά εἶναι ἄλλος ἀπό τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη, τόν
μόνο Μαθητή, πού ἀκολούθησε τόν Χριστό μέ-
χρι τό τέλος καί Τόν εἶδε νά πεθαίνει πάνω στόν
Σταυρό· καί τόν πρῶτο Μαθητή πού -τρέχοντας
πιό γρήγορα ἀπό τόν Πέτρο- βρῆκε τόν Τάφο
τοῦ Χριστοῦ ἄδειο καί «εἶδε τά ὀθόνια κείμενα».

Ὅμως ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης, ἀρχίζοντας
τό Εὐαγγέλιό Του μέ αὐτό τό φωτοβόλο ξέσπα-
σμα θεολογίας, δέν μπορεῖ νά μήν ἀναφερθεῖ
καί στόν Πρωτομάρτυρα τοῦ Φωτός, τόν Τίμο
Πρόδρομο, ὁ ὁποῖος ἀξιώθηκε ὄχι μόνο νά ἰδεῖ
μέ τά μάτια Του τό κηρυττόμενο «Φῶς ἐκ Φω-
τός», τόν Χριστό, ἀλλά καί ... νά Τόν βαπτίσει!
Δέν πρόλαβε, βέβαια, νά Τόν ἰδεῖ Ἀναστάντα ἐκ
νεκρῶν· ἀλλά ἀξιώθηκε νά βεβαιώσει μέ τόν μαρ-
τυρικό του θάνατο ὅτι ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ εἶναι ἡ ΖΩΗ
καί τό ΦΩΣ μας!

Αὐτό τό ἀναστάσιμο Φῶς μᾶς καλεῖ ἡ Ἐκκλη-

σία τήν νύχτα τῆς Ἀναστάσεως ... νά πᾶμε ἐμεῖς νά
τό πάρουμε: «*Δεῦτε λάβετε Φῶς...*»! Μᾶς καλεῖ
σέ μιά πορεία ὄχι ἀναγκαστική, ἀλλά ἐκούσια, πού
δέν εἶναι ἀπλῶς μιά ἐξωτερική διαδρομή ... ἀπό
τό σπίτι μας στόν Ναό. Πρόκειται γιά μιά ... λίγο
πιό «μακρινή» ἐσωτερική πορεία, πού προϋπο-
θέτει *κάθαρση τῶν αἰσθήσεων*. «*Καθαρθώμεν
τάς αἰσθήσεις καί ὀφόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτί
τῆς Ἀναστάσεως Χριστόν ἐξαστράπτοντα...*»,
μᾶς λέει τό τροπάριο τοῦ ἀναστασίμου Κανόνα.
Χωρίς αὐτή τήν *κάθαρση*, τό μόνο πού θά πετύ-
χουμε εἶναι νά ἀνάψουμε «φολκλωρικά» τήν λα-
μπάδα μας· δέν θά τά καταφέρουμε νά πάρουμε
«*Φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου Φωτός*» καί νά δοῦμε
τόν Ἀναστημένο Χριστό «*ἐξαστράπτοντα*». Καί
τότε -ἀλίμονο!- θά ἐπαληθευτεῖ ἡ διαπίστωση τοῦ
Εὐαγγελιστή Ἰωάννη: «*ὁ κόσμος δέν Τόν γνώρι-
σε... καί οἱ δικοί Του δέν Τόν δέχθηκαν...*»!

Τέτοιο θανάσιμο κίνδυνο πέρασε καί κά-
ποιοι Μιχαήλ στήν Σμύρνη, ὁ ὁποῖος τό πρῶτο
Σάββατο τῶν Νηστειῶν τοῦ 1772, μέ τήν ἀπα-
τηλή ἐλπίδα νά ἰδεῖ «φῶς» μέσα στήν σκλαβιά,
ἀρνήθηκε τόν Χριστό καί ἔγινε μουσουλμάνος.
Ὅταν ὅμως ἔφτασε τό Πάσχα καί ἀκουσε τούς
Χριστιανούς νά ψάλλουν τό «Χριστός Ἀνέστη»,
συνειδητοποίησε ὅτι εἶχε βουλιάξει σέ πηχτό
σκοτάδι. Νοστάλησε τό Φῶς τῆς Ἀνάστασης.
Καί ἄρχισε νά ψάλλει τόν πασχαλινό ὕμνο τοῦ
Φωτός. Κηρύττοντας τήν ἀμετακίνητη πιά πί-
στη Του στόν Ἀναστημένο Χριστό, ἀξιώθηκε κι
αὐτός μέ τόν μαρτυρικό θάνατό του νά ὁμολο-
γήσει ὅτι «*ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος!*»

Ἀρχμ. Β.Α.

ΜΕΓΙΣΤΟ ΘΑΥΜΑ ΚΑΙ ΜΥΣΤΗΡΙΟ

Η μεγαλύτερη γιορτή της Χριστιανοσύνης είναι η Ανάσταση του Χριστού. Ένας Νεκρός έβγαλε τον Έαυτό Του από τον τάφο μετά από τρεις μέρες ταφής. Και αυτό τό έκανε μέ δική του δύναμη, «αυτεξουσίως ανέστη ως Θεός». Και όπως έξηλθεν «έσφραγισμένου του τάφου» και εισήλθε «των θυρών κεκλεισμένων» στο υπέρωο της Ίερουσαλήμ όπου ήσαν συνηγμένοι οι μαθητές «διά τον φόβον των Ίουδαίων», έτσι πέρασε, χωρίς καμιά δυσκολία, από τό αδιέξοδο του θανάτου στη ζωή.

Η Ανάσταση του Χριστού είναι τό κορυφαίο γεγονός της επίγειας ζωής Του και μοναδικό στην ιστορία του Σύμπαντος. Τό μέγιστο θαύμα της πίστης μας πού ανακαινίζει τον κόσμο· ή απόδειξη της αλήθειας όσων δίδαξε ο Χριστός· ή έλπίδα ότι όσα μās υποσχέθηκε θά πραγματοποιηθούν και συγχρόνως ή έγγύηση γιά τήν αιώνια Ζωή. Σημαίνει τήν άφεση των άμαρτιών μας, τήν έκμηδένιση του θανάτου και τήν συντριβή του διαβόλου «του τό κράτος έχοντος του θανάτου» (Έβρ. 2,14). Έκει στηριζόμαστε, γιά νά λέμε μέ σιγουριά ότι ο Χριστός είναι ή **μοναδική Αλήθεια** και τό **μοναδικό Φώς του κόσμου**. Διότι μās έλευθερώνει από τήν άμαρτία και μās δίνει τήν δύναμη νά ζητούμε και νά δίνουμε συγγνώμη.

Ο Χριστός έπαθε γιά μās, γιά νά περπατήσουμε σέ μιά καινούργια ζωή (Ρωμ. 6,4) μέ τήν τήρηση των έντολών, τή συνειδητή συμμετοχή μας στη ζωή της Έκκλησίας και τον συνεπή άγώνα γιά τον άγιασμό μας.

Χωρίς τήν Ανάσταση του Χριστού ή ζωή μας δέν είναι τίποτε άλλο, παρά μιά κίνηση από τό μηδέν στο μηδέν· θά είχαν σβήσει τά πάντα· δέν θά άξιζε νά ζούμε. Δέν θά υπήρχε τίποτα πιά παράλογο από αυτό τον κόσμο ούτε μεγαλύτερη άπελπισία από αυτή τή ζωή. Δέν υπάρχει πιά δυστυχισμένη ύπαρξη από τον άνθρωπο πού άρνεϊται τήν Ανάσταση, δι-

ότι είναι άρνηση της μεγαλύτερης χαράς και της μεγαλύτερης έλπίδας. Ο άνθρωπος αυτός θά ήταν καλύτερα νά μην είχε γεννηθεί. Τότε, λέει, ο άγιος Ίωάννης ο Δαμασκηνός «ας φάμε και άς πιούμε. Άς βυθιστούμε στις ήδονές και στις άπολαύσεις σαν τά άλογα ζωα». Γι' αυτό, όποιος συκοφαντεί τήν Ανάσταση του Χριστού δέν κάνει τίποτε άλλο, από τό νά κλωτσά μέ γυμνά πόδια πάνω σέ μυτερά καρφιά.

Ο μέγας Σέρβος άγιος Ίουστίνος Πόποβιτς λέγει: «Μέσα σέ τέσσερεις μόνο λέξεις συγκεφαλαιούνται και τά τέσσερα Εύαγγέλια του Χριστού. **Χριστός Ανέστη, Αληθώς Ανέστη**. Διότι μόνο μέ τήν Ανάστασή Του ο Κύριος έδειξε κατά τον πιά πειστικό τρόπο ότι ή ζωή Του είναι αιώνια ζωή· ή αλήθεια Του είναι αιώνια αλήθεια· ή χαρά Του είναι αιώνια χαρά· ή άγάπη Του είναι αιώνια άγάπη. Και όλα αυτά τά δίνει Αύτός κατά τήν φιλανθρωπία Του σέ κάθε Χριστιανό σέ όλες τις εποχές».

Άρχιμ. Ι.Ν.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Τὰ βάσανα τοῦ κόσμου συνθέτουν μιὰ εἰκόνα ἄκρως ἀπογοητευτική. Ἕνας βαθὺς σκεπτικισμὸς κυριεύει τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τὰ παρατηρεῖ. Οἱ καταστρεπτικοὶ πόλεμοι, οἱ φυσικὲς καταστροφές, οἱ προσωπικὲς τραγωδίες, δημιουργοῦν ἔντονη τὴν αἴσθηση τῆς ματαιότητος. Ὁ θάνατος φαίνεται νὰ ἀποτελεῖ τὴ μόνη ἀδι-αμφισβήτητη ζοφερὴ πραγματικότητα.

Ἕνα τέτοιο αἴσθημα διακατεῖχε καὶ τὸν σύγχρονό μας ἅγιος Σωφρόνιο (Σαχάρωφ) κατὰ τὴ νεανικὴ του ἡλικία, ὅπως περιγράφει ὁ ἴδιος στὶς σημειώσεις του («Ἡ πορεία τῆς ζωῆς μου»). Ἀνάμεσα στοὺς δυὸ φοβεροὺς πολέμους τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα καὶ τὶς ριζικὲς ἀνακατατάξεις τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, βίωσε τὴν ἐσχατὴ ἀπελπισία, τὴν αἴσθηση τοῦ μηδενισμοῦ τῆς ζωῆς μπρὸς στὴν ἀδηφάγο ἐπέλαση τοῦ θανάτου. Παράλληλα, ὁ προβληματισμὸς του γύρω ἀπὸ τὰ κρίσιμα ὑπαρξιακὰ ἐρωτήματα ἀπέβη γεγονὸς ἀσυγκρίτως σημαντικότερο ἀπὸ ὅσα διαδραματιζόνταν γύρω του. Γράφει:

«Εἶναι ἄραγε αἰώνιος ὁ ἀνθρώπος, ἢ ὅλοι μας θὰ καταλήξουμε πάλι στὸ σκοτάδι τῆς ἀνυπαρξίας; ... Ὅλα κατέρρεαν γύρω μου, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν παρατηροῦσα τὰ διαδραματιζόμενα... Συνέβαιναν μεγάλα γεγονότα, μεγάλες κοσμικὲς ἀνακατατάξεις, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν τὶς ἔβλεπα. Ὅλα γκρεμιζόνταν γύρω μου, ἀλλὰ τὸ ἐσωτερικὸ μου γκρέμισμα ἦταν ἐντονότερο... Κυριαρχοῦσε μέσα μου ἡ σκέψη: Ἄν ἐγὼ πεθαίνω, δηλαδὴ ἀπέρχομαι στὸ μηδέν, αὐτὸ σημαίνει ὅτι καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι πεθαίνουν. Καὶ συνεπῶς ὅλα εἶναι μάταια, συνεπῶς ἀληθινὴ ζωὴ δὲν μᾶς δόθηκε. Ἡ λύση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ ἦταν γιὰ μένα σημαντικότερη ἀπὸ ὅλα τὰ παγκόσμια γεγονότα, γιατί με τὸν θάνατό μου πεθαίνει μέσα μου ὁλος ὁ κόσμος, καὶ ἀκόμη περισσότερο πεθαίνει μέσα μου ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργὸς τοῦ κόσμου. Ἄν ἀπέρχομαι στὸ Μηδέν, σημαίνει ὅτι καὶ ὅλα εἶναι Μηδέν».

Ἡ εἰκόνα τοῦ θανάτου καὶ ἡ φρίκη μπροστὰ στὸ Μηδέν ὀρθώνονταν ἀδιάκοπα

μπροστὰ του. Ἀκόμα καὶ τὸ νὰ παραταθεῖ ἡ ζωὴ του γιὰ χίλια χρόνια, τοῦ φαινόταν χωρὶς νόημα, ἀφοῦ στὸ τέλος πάλι ὅλοι καὶ ὅλα θὰ πέθαιναν. Μέσα στὴν ἐναγώνια ἀναζήτησή του ἡ ψυχὴ του προσευχόταν. Ἔπασχε ἀφόρητα, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε διέξοδος. Αὐτὸ συνεχιζόταν γιὰ χρόνια, κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ὁποίων δὲν κοινωνοῦσε. Καὶ ἐνῶ βρισκόταν σὲ τέτοια κατάσταση, πῆγε ἓνα πρωὶ στὴν Ἐκκλησία, ἐξομολογήθηκε καὶ κοινώνησε. Καὶ τότε, ἀναπάντεχα, ὅλα ἄλλαξαν καὶ μέσα του καὶ γύρω του. Ἡ ψυχὴ του καταυγᾶσθηκε ἀπὸ ἓνα παράδοξο, τρυφερό, ἐωθινὸ φῶς.

«Ἦταν, ὅπως γράφει, τὸ φῶς τῆς ἀνέσπερης ἡμέρας, τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως ἀπὸ τοὺς νεκροὺς. Οἱ ἀνθρώποι ἔπαυσαν νὰ εἶναι νεκροί. Ὅλοι ξαναέζησαν, ὅλοι ἔγιναν αἰώνιοι μέσα μου, ὅπως νεκροὶ ἦταν μέσα μου πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη. Με τὴν ἀνάστασή μου αὐτὴ, ὅλα ἀναστήθηκαν γιὰ μένα. Εἶμαι αἰώνιος, ὅπως αἰώνιος εἶναι καὶ κάθε ἄλλος ἄνθρωπος. Βγῆκα ἀπὸ τὸ μνήμα ἐγὼ, καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος». Ἦχοῦσαν μέσα του διαφορετικὰ πλέον τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων», γιατί καὶ γι' αὐτόν, ὡς ἓνα βαθμὸ, ἔγιναν πλέον ὅλοι ζωντανοί. Καὶ συνεχίζει:

«Ἡ ὄραση τοῦ ἐωθινοῦ φωτὸς τῆς ἀναστάσεως παρατάθηκε γιὰ τρεῖς ἡμέρες καὶ ἔπειτα με ἄφησε, ἀλλὰ ἤδη ἄρχισε νέα ζωὴ μέσα μου. Στὴν ψυχὴ μου κυριαρχοῦσε ἓνα νέο αἴσθημα ἀγάπης πρὸς κάθε ἄνθρωπο καὶ ξεχυνόταν σὲ προσευχὴ γιὰ ὅλους». Αἰσθανόταν τότε πῶς ὅ,τι κακὸ καὶ νὰ τοῦ ἔκανε κάποιος, ἀκόμη καὶ νὰ τοῦ ἔβγαζε τὰ μάτια, δὲν θὰ τοῦ θύμωνε καθόλου, ἀλλὰ μόνο θὰ προσευχόταν γι' αὐτόν. Δὲν θὰ λυπόταν νὰ δώσει γι' αὐτόν ἀκόμη καὶ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ του. Ἀναστήθηκε πραγματικά.

Στὸ ἐξῆς, ὁ Χριστὸς ποὺ σταυρώθηκε ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸν κόσμο, ἔγινε ὁ Θεὸς του, Θεὸς οἰκεῖος καὶ κατανοητός.

Πρωτ. Δ. Μ.

ΟΛΟΙ ΜΠΟΡΟΥΝ!

Μέ ποιές προϋποθέσεις πλάσθηκε από τόν Θεό ὁ ἄνθρωπος; «Σύμφωνα μέ τούς ἁγίους Πατέρες, οἱ πρωτόπλαστοι Ἀδάμ καί Εὐά δέν δημιουργήθηκαν ἠθικά τέλειοι, δηλαδή ἅγιοι, γιατί ἀπλούστατα αὐτό θά σήμαινε ἔλλειψη ἐλεύθερης βούλησης. Οἱ δέ πράξεις τῶν ἀνθρώπων, στήν πραγματικότητα, δέν θά εἶχαν καμμία ἠθική σημασία. Στήν περίπτωση αὐτή, θά ἦταν κάτοχοι τοῦ καλοῦ αὐτόματα καί ὄχι μέ τήν ἐπιλογή τους.

Ὅμως, ὁ προορισμός τοῦ ἀνθρώπου δέν ἦταν νά μείνει ὅπως τόν δημιούργησε ὁ Θεός. Πλάσθηκε **γιά νά γίνει τέλειος (=ἅγιος, Θεός κατά χάριν)**, ὄχι γιατί εἶχε κάποιο ἐλάττωμα ἢ ἀνθρώπινη φύση, ἀλλά γιατί ἡ ἠθική τελειότητα πραγματοποιεῖται μόνο μέ πλήρη ἐλευθερία. Γι' αὐτό, ὄλοι οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νά κατέχουν καί νά πράττουν τό καλό. Καί πάλι μποροῦν νά ἀποβάλουν τό καλό καί νά μὴν τό κάνουν. Καί ὁ Θεός καθοδηγεῖ τούς ἀνθρώπους ὄχι ἀναγκαστικῶς, ἀλλά μέ συμβουλές, νουθεσίες καί ἐντολές». (Πρωτ. Ἰωάννου Ρωμανίδου, Τό Προπατορικόν Ἀμάρτημα, ἐκδ. Δόμος, 1989, σελ. 122-123).

Ὅτι ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, φαίνεται ὀλοκάθαρα, πρωτίστως καί κυρίως, στήν ζωή τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδοῦ ἕνα ὑπέροχο παράδειγμα τοῦ τί κατορθώνει ὁ Χριστιανός, ὅταν θέλει.

Στίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα, ζοῦσε στήν Ἀδριανούπολη ἕνας νεαρός ὀνόματι Χριστοφόρος. Παρασύρθηκε ἀπό κάποιον Τούρκο καί ἐγινε μουσουλμάνος, δελεασθείς μέ πολλά χρήματα. Ὅμως, συνῆλθε γρήγορα, μετενόησε καί ἔτρεξε νά ἐξομολογηθεῖ τήν φοβερή ἁμαρτία τῆς ἀρνήσεως τοῦ Χριστοῦ. Λίγο ἀργότερα, σέ ἡλικία 19 ἐτῶν πῆγε στήν μονή Διονυσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἐκεῖ πέρασε τέσσερα χρόνια μέ ἄκρα ὑπακοή καί κατάνυξη. Μέ θερμές παρακλήσεις πρός τόν πνευματικό του, ἡγούμενο

τῆς μονῆς, ἔλαβε τήν εὐλογία του νά πάει στήν Ἀδριανούπολη, γιά νά μαρτυρήσει ἐκεῖ, ὅπου ἐγινε ἡ ἄρνηση. Ὁ νεός εἶχε διαρκῶς στόν νοῦ του τά λόγια τοῦ Χριστοῦ: «Ὅποιος μέ ὁμολογήσει μπροστά στους ἀνθρώπους θά τόν ὁμολογήσω καί ἐγώ μπροστά στόν Πατέρα μου τόν ἐν οὐρανοῖς. Καί ὅποιος μέ ἀρνηθεῖ μπροστά στους ἀνθρώπους, θά τόν ἀρνηθῶ καί ἐγώ μπροστά στόν πατέρα μου τόν ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. 10, 32-33).

Παρουσιάσθηκε, λοιπόν, ὁ Χριστοφόρος στόν θρησκευτικό δικαστή, στήν Ἀδριανούπολη. Ἐκεῖ ὁμολόγησε τήν πίστη στόν Χριστό καί ἀπέρριψε τήν πίστη τῶν Ὀθωμανῶν. Γι' αὐτό καί καταδικάσθηκε νά ἀποκεφαλιστεῖ. Ὑπέμεινε μετά χαρᾶς τόν θάνατο, **ψάλλοντας τό Χριστός Ἄνεστη**. «Θανάτῳ θάνατον πατήσας»: Μέ τόν σωματικό του θάνατο πάτησε καί κατάργησε τόν πνευματικό θάνατο (=τόν χωρισμό ἀπό τόν Χριστό). Ἦταν 18 Ἀπριλίου 1818, Τρίτη τῆς Διακαινησίμου. Τήν ὥρα πού πῆγαινε στό μαρτύριο, φανερώθηκε καί στό σῶμα ἡ θεία χάρις πού πλημύριζε τήν ψυχή του: Ἄστραψε σάν τόν ἥλιο τό νεανικό του πρόσωπο, πρᾶγμα πού ἀντιλήφθηκαν ὄλοι ὅσοι ἦταν παρόντες στό μαρτύριό του.

Ἄν ἕνας 23χρονος νεαρός καταφέρνει τέτοιο ἄθλο, κανείς δέν δικαιολογεῖται νά μὴ τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι μας μποροῦμε νά κάνουμε πολλά γιά τήν ψυχή μας καί τόν Χριστό!

Ἀρχμ. Ν.Κ.

ΛΥΧΝΙΑ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Μηνιαῖον Περιοδικόν

Ἰ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως καί Πρεβέζης

Ἐκδότης: Μητροπολίτης Νικοπόλεως καί Πρεβέζης
Χρυσόστομος

Υπεύθ.: Ἀρχμ. Νίκων Κουτσίδης • ΤΗΛ. 2682051161
Κωδικός 270360

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022 • Ἀρ. Φύλλου 465 • Ἔτος ΜΒ'

Διανέμεται δωρεάν • Εἰσφορές δεκτές
Ἐκδοτική Παραγωγή «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.»
Ἀθήνα

